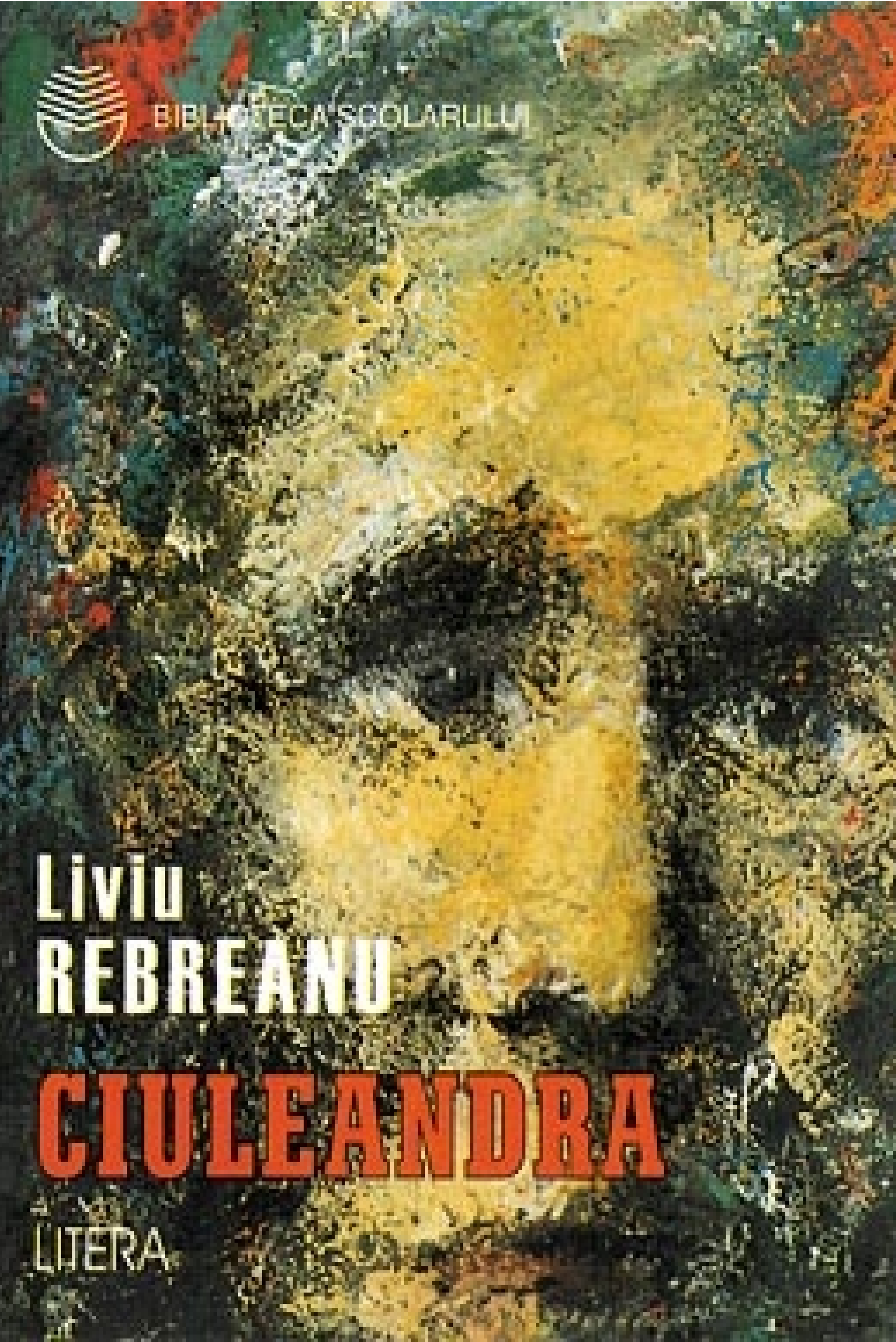


BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Liviu REBREANU

CIULEANDRA

LITERA

biblioteca școlarului

Liviu
REBREANU

CIULEANDRA, CATASTROFA

şi alte nuvele

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

REFERINŢE CRITICE

"Când Liviu Rebreanu trece la romanul orăşenesc, el eludează pe cât se poate înfăţişarea de indivizi şi se refugiază în monografia unei pasiuni, a unei porniri, adică în romanul psihologic, conştient sau nu de lipsa putinţei de a intui personaje. **Ciuleandra** e un astfel de roman analitic (...) Puiu Faranga e odrasla unui boier de viţă veche, purtând în sângele său oboseala generaţiilor trecute. Familia lui Faranga, tată, mătuşă, e înfăţişată în linii naiv încărcate (protocol, vorbirea limbii franceze, politeţă exagerată) şi probabil nu intenţional, ci din lipsa unei percepţii adecvate. Puiu se naşte cu instincte criminale, repetând oarecum cazul lui Lantier din **La bête humaine** de Zola. Ca să primenească sângele familiei, Faranga tatăl a cules de la ţară o fată sănătoasă, Mădălina, pe care a crescut-o aristocratic în vederea căsătoriei cu Puiu. Însă Puiu o sugrumă (iarăşi voluptatea criminală!) fără motiv. Familia îl internează într-un sanatoriu, sperând să obţină din complezenţă un certificat de iresponsabilitate. Însă Puiu este chiar un nebun. Materia romanului o formează această trecere treptată de la logica aparent normală la conduita şi ţinuta demenţială..."

GEORGE CĂLINESCU*,* **Istoria literaturii române de la origini până în prezent.** Ediţia a doua, revăzută şi adăugită, Editura Minerva, Bucureşti, 1986, p. 735.

"Lipsit de energie, cu un suflet obscur şi vegetativ, David Pop nu e interesat prin dezbaterea conştientă a unei mari probleme sufleteşti, ci e reprezentativ prin simplitatea amorfă a anonimilor fără iniţiativă în

faţa evenimentelor. Cu mult mai strânsă, mai sobră şi de un realism ce deschide perspective în subconştient, este nuvela **Iţic Ştrul, dezertor**. Marşul prin zăpadă al căprarului Ghioagă şi al soldatului Iţic Ştrul, cu gânduri şi preocupări diferite, mila progresivă a românului, infiltrarea înceată a adevărului tragic în mintea ovreului fac din ei două fantome ce se măsoară şi se cercetează într-o încordată luptă de sentimente... E, în adevăr, în această zugrăvire fără insistenţa analizei, o adâncire a mobilelor sufleteşti, ce trece prin conştient şi inconştient."

EUGEN LOVINESCU, **Critice**, VII, ed. def. 1929 — După: **De la Maiorescu la G. Călinescu. Antologia criticilor români**, 2, Editura Eminescu, Bucureşti, 1971, p. 51–52.

"Eroul (**Catastrofei**), David Pop, ca intelectual şi ca om cu stare, deşi face parte dintr-o naţiune asuprită, se bucură în viaţa socială de unele privilegii, inerente clasei sale. El trăieşte în frica legilor care ocrotesc, îşi îmbracă mândru uniforma de ofiţer în rezervă, la ocazii solemne. Când izbucneşte războiul, n-are ezitări şi pleacă fără întârziere pe front să-şi facă "datoria". Faptul că va trage în români începe a-l tulbura. Lupta lui sufletească izvorăşte în realitate dintr-un fel de stânjeneală. Dacă Pop n-ar trebui să dea ochi chiar pe front şi apoi acasă cu ai lui, probabil că ar trage fără ezitare. Omul trăieşte însă în mijlocul unei lumi, din care vrând-nevrând face parte şi care-l va primi ca pe un renegat, nu din cine ştie ce consideraţii sentimentale, dar fiindcă populaţia română din Ardeal duce o luptă de emancipare naţională, lui Pop îi trece prin gând să dezerteze. Ezită însă, şi, în timp ce se desfăşoară procesul său sufletesc, mitraliera la care e aşezat toacă mecanic, fără milă, trupurile soldaţilor români. Când poziţia apărată e în sfârşit cucerită, eroul speră într-o dezlegare şi îngaimă încurcat: "Datoria... frate-român". Dar replica pe care o primeşte e neiertătoare, brutală: "Ne omorâşi cinci ceasuri cu mitraliera şi acum zici că eşti frate?..." Cu patul puştii, cu amândouă mâinile, îl trăzni peste cap. Osul pârâi, ţeasta se turti, iar creierii amestecaţi cu sânge se scurseră pe ţeava maşinii."

Aceeaşi dramă, sub alt unghi, e dezbătută în **Iţic Ştrul, dezertor**."

OV. S. CROHMĂLNICEANU, **Literatura română între cele două**

războaie mondiale, 1, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1967, p. 310–311.

“Marea dimensiune a operei lui Rebreanu este tragicul. În cadrele unui psihologism sprijinit încă pe conexiuni simbolice (epice şi caracterologice) conştiinţa “dialogizată“ din **Pădurea spânzuraţilor** a devenit în **Adam şi Eva**, **Ciuleandra ori Jar**, autentic dialog cu subconştientul. Romanul românesc şi-a pierdut, chiar înainte de a şti, integritatea clasică, netăgăduindu-şi însă specificul spiritual şi umanismul...”

AL. PROTOPOPESCU, **Romanul psihologic românesc**, Editura Eminescu, Bucureşti, 1978, p. 104.

“Liviu Rebreanu nu inventează şi nici nu împrumută din limbi străine termeni sau expresii. Lui i-a fost deajuns româneasca cea “proastă“ a poporului, cu ajutoul căreia a creat capodopere. Desigur, sociologic, atitudinea sa se explică nu numai prin originea-i ţărănească, ci şi prin apartenenţa la pământul transilvănean. Păstrarea limbii era, în Ardeal, o modalitate de rezistenţă naţională, un gest reflex de apărare faţă de asupritori...”

STANCU ILIN, **Liviu Rebreanu în Agora**, Editura Minerva, Bucureşti, 1988, p. 29.

“Marea forţă de creaţie a lui Rebreanu constă în faptul că, deşi eroii săi principali sunt posedaţi sau obsesivi, ei nu apar ca nişte abstracţiuni schematice, ci sunt nişte fiinţe vii ce-şi plimbă încărcătura de patimi printre noi.”

GABRIEL ŢEPELEA, **Opţiuni şi retrospective**, Editura Eminescu, Bucureşti, 1989, p. 271.